

بحث گروهی در مقایسه با سخنرانی: آیا باید کیفیت را فدای کمیت و سرعت کنیم؟ یا ...

نیره باغچی*، حمیدرضا کوهستانی، کورش رضایی

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی / پاییز ۱۳۸۹؛ ۱۰(۳): ۳۱۹ تا ۳۲۰

سردبیر گرامی

نویسندگان این مقاله در وهله اول بر خود لازم می‌بینید که از نویسنده نامه انتقادی به دلیل توجه به این پژوهش تقدیر و تشکر کنند و بدیهی است که نویسندگان از بیان دیدگاه انتقادی مخاطبان استقبال خواهند کرد. از آنجاییکه این نامه حاوی پرسش‌هایی نیز هست، نویسندگان توضیحات ذیل را ارائه می‌دهند.

پژوهش در روشهای تدریس از جمله بحث گروهی قدمت دیرینه دارد و همزمان با پیشرفت علم و تجربه بشر، دریچه‌های جدیدی برای فهم بهتر در خصوص کارایی و اثر بخشی روشهای تدریس باز می‌گردد. ما پس از انجام پژوهشی با عنوان مقایسه تأثیر تدریس به روش سخنرانی و بحث گروهی بر مهارتهای ارتباط با بیمار دانشجویان پرستاری به این نتیجه رسیدیم که بکارگیری روش بحث گروهی در تدریس کمک می‌کند تا مهارتهای ارتباطی دانشجویان پرستاری در محیط بالین بهتر گردد. همانطور که قبلا در اصل مقاله به آن اشاره شده بود، این مطالعه اولین پژوهش ثبت شده در بانکهای اطلاعاتی معتبر دنیا با این عنوان می‌باشد.

در اینکه روش تدریس سخنرانی در مقایسه با بحث گروهی نیاز به زمان، هزینه و امکانات کمتر دارد شکی نیست، اما اثر بخشی آن چه طور؟ اگر بخواهیم عادلانه قضاوت کنیم کفه ضعفهای روش سخنرانی بر نقاط قوت آن سنگینی می‌کند. شک نداریم که روش سخنرانی، پتانسیل و بضاعت لازم را در جهت آموزش دانشجویان محوری ندارد و اثر بخشی کمتر آن در مقایسه با روشهای دانشجوی محور مانند بحث گروهی نزد همه صاحب نظران روش تدریس مشخص و معلوم است. اما نویسندگان همانطور که در اصل مقاله به آن اشاره کردند بر این موضوع اذعان داشته و دارند که استفاده از روشهای دانشجوی محور در تدریس مانند بحث گروهی نیازمند یکسری امکانات و تدارکات خاص خود می‌باشد. حال باید یک مقدار با تامل فکر کرد، دو راه پیش رو داریم: ساده‌تر این است که صورت مساله را پاک کنیم به عبارتی که با علم به اینکه محرز شده روشهای دانشجوی محور تدریس مانند بحث گروهی دارای اثربخشی بیشتر نسبت به روشهای معلم محور است صرفا بدلیل نبود امکانات و هزینه‌ها و... از این روش صرف نظر کنیم و حتی در این خصوص تحقیق نکنیم، اما یک راه دیگر این است که به جای پاک کردن صورت مساله در جهت بهبود امکانات، هزینه و مدیریت زمان تلاش کرد. نباید زره‌ای شک به دل راه داد که برای زدودن افکار پوسیده و سنتی در تدریس، باید در سیکل نخست، کیفیت را به هر چیز مقدم شمرد و این عامل اثربخش را در تدریس حاکم کرد. چه بسا اینکه روش تدریس سخنرانی یک روش راحت، کم هزینه و مورد قبول بعضی از اساتید و دانشجویان باشد اما باید توجه داشت تاکید بر روشهای سنتی و معلم محور در

* نویسنده مسؤؤل: نیره باغچی، کارشناس ارشد پرستاری، مربی گروه پرستاری، دانشکده پرستاری ساوه، دانشگاه علوم پزشکی اراک، اراک، ایران. baghcheghinayereh@yahoo.com
حمیدرضا کوهستانی، کارشناس ارشد، مربی گروه پرستاری، دانشکده پرستاری ساوه. (hamidnbkb@yahoo.com); کورش رضایی، کارشناس ارشد پرستاری، مربی گروه پرستاری دانشکده پرستاری ساوه، دانشگاه علوم پزشکی اراک، اراک، ایران. (k.rezaei@ararkmu.ac.ir)
نامه فوق دقیقا عین جوابیه نویسندگان مقاله (بدون ویرایش) می‌باشد.

آموزش و تدریس به دلیل نبود زیرساختها و امکانات، دردی از مشکلات آموزشی ما را دوا نمی‌کند و همچنان امور زیربنایی و کیفیت تدریس لاینحل می‌ماند. نویسندگان این مقاله معتقدند تحقیقاتی از این قبیل می‌تواند به صورت یک حرکت آغازی به عنوان مسبب و عامل تغییر در سیستم آموزشی باشد و از همه مهمتر انشا... بتواند مورد بهره‌گیری مسئولان وزارت بهداشت، دانشگاهها و اساتید علوم پزشکی به خصوص اساتید پرستاری قرار گیرد.

اما در رابطه با روش اجرای این پژوهش برای رفع ابهامات و پاسخ سؤالات، توضیحات زیر ارائه می‌شود. نویسندگان این مقاله نیز موافق این موضوع بوده و هستند که در تحقیقاتی از این قبیل، آگاه کردن دانشجویان درباره پژوهش ممکن است، موجب کاهش اعتبار نتایج آن شود و از طرفی اصول اخلاقی پژوهش حکم می‌کند که تمامی دانشجویان از موضوع تحقیق مطلع باشند. بنابراین پژوهشگران با علم به این موضوع در جهت کاهش این تورش، تمهیدانی را در نظر گرفتند اولاً که فقط در آغاز تحقیق، کل خصوصیات تحقیق به اطلاع دانشجویان رسانده شد، این در حالی بود که مهارت‌های ارتباطی در فواصل زمانی زیاد نسبت به انجام مداخله ارزیابی شدند. از طرفی به هر دو گروه مداخله و شاهد، هدف از انجام پژوهش توضیح داده شد و مهارت‌های ارتباطی در هر دو گروه قبل و بعد از انجام مداخله سنجیده شد و اگر هم بحث تلاش مضاعف دانشجویان به علت آگاهی از اینکه مورد بررسی قرار خواهند گرفت، مطرح باشد در هر دو گروه مطرح می‌باشد و در نهایت یک موضوع دیگر این بود که در این طرح در هر دو گروه علاوه بر اثر تدریس بر مهارت‌های ارتباطی، متغیرهای دیگری (مانند یادگیری و رضایت دانشجویان و ...) نیز مورد بررسی قرار گرفتند که تمامی این موارد به دانشجویان نیز اطلاع رسانی شد که خود این موضوع می‌تواند، حساسیت دانشجویان روی یک موضوع خاص مانند مهارت‌های ارتباطی را کاهش دهد. این مطالعه یک پژوهش یک سور کور بود. از آنجا که امکان انجام کورسازی در مورد دانشجویان وجود نداشت ولی برای افزایش اعتبار داده‌ها و عدم سوگیری و تورش، کورسازی محقق انجام گرفت به این صورت که همکاری به امتیازدهی به دانشجویان بر اساس پرسشنامه می پرداخت از اینکه دانشجو در گروه مورد یا شاهد می باشد اطلاعی نداشت.

امید است مطالب و توضیحات ارائه شده به رغم اختصار توانسته باشد پاسخگوی سؤالات مطروحه باشد.